

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ

МАКСИМІВ ОЛЬГА ДМИТРІВНА

УДК 343.97-048.66:323.2(477)

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ**

12.00.08 – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Львівському державному університеті внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
Фріс Павло Львович,
Юридичний інститут
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
завідувач кафедри кримінального права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
Савінова Наталія Андріївна,
Науково-дослідний інститут інформатики і права
Національної академії правових наук України,
завідувач науковим центром
інформаційно-правових проблем національної безпеки

кандидат юридичних наук,
Заслужений юрист України
Гацелюк Віталій Олександрович,
Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
старший науковий співробітник відділу проблем
кримінального права, кримінології та судоустрою

Захист відбудеться «9» вересня 2016 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.725.02 у Львівському державному університеті внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у загальній бібліотеці Львівського державного університету внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Автореферат розіслано «2» серпня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. В. Красницький

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Кризові процеси, яких зазнала Україна впродовж свого становлення, закономірно призвели до суттєвих негативних змін у структурі та динаміці злочинності. Відтак злочинність стала вагомим негативним чинником впливу на поступальний розвиток країни загалом, дестабілізувала динаміку сучасних позитивних перетворень. Злочинність стає на заваді ефективності діяльності органів державної влади, підриває стабільність і систему правопорядку, захищеність прав, свобод і законних інтересів громадян. Вона формує систему протиправних переваг у доступі до влади, матеріальних ресурсів і благ, перешкоджаючи вільній ринковій конкуренції, порушуючи принципи демократії та соціальної справедливості.

Слід зазначити, що в країні, попри такі негативні характеристики, відсутня цілеспрямована, науково обґрунтована політика у сфері протидії злочинності. Це, бодай, засвідчує те, що за 15 років дії КК України, який визначає злочинність діянь, до нього внесено понад 650 змін та доповнень, що не дає змоги повноцінно протистояти злочинності.

В Україні за роки її незалежності не розроблено доктрини та концепції протидії цьому явищу. Нормативні документи, що приймалися з цього питання, здебільшого мали декларативний характер, були неконкретними і фактично не виконувались.

Водночас Україну, яка, по суті, зазнала збройної агресії Росії, спіткнули нові виклики злочинності, які вимагають відповідної правової реакції. Зокрема, у країні зафіксовано випадки вчинення злочинів, які тривалий час розглядалися лише теоретично, – державна зрада, диверсії, злочини пов'язані із терористичною діяльністю, тощо.

Наведене обумовлює необхідність формування, а відтак реалізацію цілеспрямованої, обґрунтованої політики, яка би визначила дієві заходи щодо протидії злочинності в Україні. Це сьогодні визнають усі зацікавлені сторони – суспільство, політики, правоохоронці тощо.

Отже, з огляду на наведене, питання ефективної організації державної діяльності у сфері протидії злочинності, тобто розробка та ефективна реалізація політики у сфері протидії цьому негативному явищу, набуває особливої актуальності.

Окрім цього, безумовно, інтеграція України до Європейського Союзу вимагає дотримання напрацьованих у Європі стандартів у всіх сферах життя суспільства, зокрема у сфері протидії злочинності.

Відтак передумовою ефективної організації будь-якої державної діяльності, зокрема політики у сфері протидії злочинності, є її теоретична розробка та обґрунтування.

Питання політики у сфері протидії злочинності були предметом досліджень багатьох українських учених, а саме: Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова, В. О. Гацелюка, В. К. Грищука, В. В. Голіни, І. М. Даньшина, О. М. Джужі, М. В. Костицького,

О. М. Костенка, О. М. Литвака, К. Б. Марисюка, А. А. Митрофанова, П. П. Михайленка, Н. А. Савінової, В. Я. Тація, В. П. Тихого, В. І. Шакуна, П. Л. Фріса та інших.

Водночас фактично комплексному аналізу теоретичних питань політики у сфері протидії злочинності в Україні присвячені лише дві праці – монографія П. Л. Фріса «Політика в сфері боротьби зі злочинністю та права людини» (2009 р.) та комплексна монографія «Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми» (2016 р.).

Частково ці праці могли слугувати теоретичною основою для організації протидії злочинності в певний конкретний період (коли вони створювались). Вчення про політику у сфері протидії злочинності потребує постійної ревізії та вдосконалення, адже повсякчас виникають нові виклики, на які держава повинна реагувати.

З огляду на це, наукове дослідження концептуальних засад реалізації політики у сфері протидії злочинності з урахуванням сучасних умов в Україні видається актуальним та своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано у Львівському державному університеті внутрішніх справ у межах комплексної теми наукових досліджень «Проблеми реформування правової системи України» на 2009–2012 і 2012–2015 роки (номери державної реєстрації 0109U007853, 0112U007492).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дослідження є розробка та обґрунтування сучасної теорії політики України у сфері протидії злочинності, що охоплює теоретичне розроблення поняття, завдань та шляхів удосконалення політики України у сфері протидії злочинності.

Для досягнення цієї мети окреслено такі основні теоретичні і прикладні задачі:

- з'ясувати ступінь розробки питань політики України у сфері протидії злочинності в наукових джерелах;
- визначити зміст поняття політики України у сфері протидії злочинності;
- охарактеризувати структуру політики України у сфері протидії злочинності;
- встановити мету та завдання політики України у сфері протидії злочинності;
- навести особливості (основні принципи) політики України у сфері протидії злочинності;
- окреслити коло суб'єктів політики України у сфері протидії злочинності;
- дослідити джерела політики України у сфері протидії злочинності;
- проаналізувати сучасний стан наукового та нормативного забезпечення політики України у сфері протидії злочинності та шляхи її вдосконалення;
- вивчити міжнародний досвід нормативного забезпечення політики у сфері протидії злочинності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі діяльності держави у сфері протидії злочинності.

Предмет дослідження – теоретичні засади політики України у сфері протидії злочинності.

Методи дослідження. У дослідженні використано систему загальнонаукових та спеціальних методів, заснованих на теорії пізнання соціально-правових явищ, призначених для отримання об'єктивних та достовірних результатів, зокрема: *системно-структурний* метод – для визначення загальної структури дисертації, що забезпечило ґрунтовне розкриття та вирішення окреслених завдань, а також дало змогу встановити місце політики України у сфері протидії злочинності у системі внутрішньої політики держави (підрозділ 2.2); *загальнонауковий діалектичний метод*, за допомогою якого розкрито поняття політики у сфері протидії злочинності, її структуру, принципи, джерела, завдання, визначено елементи та рівні політики у сфері протидії злочинності, здійснено їх структурування (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.4); *історичний метод* застосовано для аналізу історії політики у сфері протидії злочинності, що дало змогу зрозуміти зміст та сутність цього інституту (підрозділи 1.1, 1.2); *порівняльний метод* – для зіставлення політики у сфері протидії злочинності, яка реалізовувалась у різні періоди історії держави, з метою визначення основних тенденцій, що були їй притаманні, а також під час вивчення міжнародного досвіду нормативного забезпечення політики у сфері протидії злочинності (підрозділи 1.1, 1.2, 3.2); *порівняльно-правовий* метод та метод *синтезу* застосовано під час аналізу та зіставлення комплексних програм щодо протидії злочинності та вивчення законопроектів (підрозділи 2.1, 3.3); *формально-логічний* метод використано задля з'ясування правової природи політики у сфері протидії злочинності та процесів її формування (підрозділи 2.3, 3.1); метод *структурно-функціонального аналізу* – для дослідження питання визначення кола суб'єктів та учасників політики у сфері протидії злочинності та їх завдань (підрозділи 2.1, 2.3); *компаративістський* метод дав змогу здійснити порівняння зазначеної політики у зарубіжних країнах з метою виявлення позитивного досвіду (підрозділи 2.3, 3.2); *герменевтичний та метод системного аналізу* використано у рамках встановлення шляхів удосконалення чинного законодавства у сфері протидії злочинності (підрозділи 2.1, 3.3). Ці та інші наукові методи використано у взаємозв'язку, що сприяло всебічному аналізу, обґрунтуванню теоретичних висновків і практичних рекомендацій.

Науково-теоретичною базою дослідження є праці з кримінального, кримінального процесуального, кримінально-виконавчого права, кримінології, логіки, політології, довідково-енциклопедична література.

Емпіричну базу дисертації становлять: 1) результати анкетування 130 науковців; 2) автореферати дисертацій, захищених після 2001 року за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-

виконавче право; 3) аналіз близько 340 проектів законів, які так і не набули статусу закону.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що виконане дослідження є комплексною монографічною працею, в якій з урахуванням сучасних суспільно-політичних процесів та наукових підходів вивчено політику України у сфері протидії злочинності. Відтак, отримано низку результатів, які є новими в науковому аспекті або характеризуються елементами новизни. Зокрема,

уперше:

– встановлено допустимість і доцільність виокремлення у структурі політики у сфері протидії злочинності контрольного рівня. Це обґрунтовано так: оскільки контроль (як одна з основних функцій будь-якої системи управління) зорієнтований на забезпечення досягнення системою поставленої мети і реалізується через порівняння фактичного стану системи з бажаним, то належне його здійснення за законодавчою та правореалізаційною діяльністю є одним із вагомих чинників забезпечення ефективності політики у сфері протидії злочинності;

– аргументовано, що ефективність політики у сфері протидії злочинності визначає насамперед правореалізаційна діяльність її суб'єктів, а вже потім – законодавча. Водночас між цими видами діяльності існує тісний зв'язок. Якість обох видів діяльності визначається ступенем їх здатності задовольняти потреби суспільства у сфері протидії злочинності. З урахуванням цього запропоновано виокремити три основні моделі оцінки ефективності політики у сфері протидії злочинності: а) ефективна політика – якісна нормативна база та якісна правореалізаційна діяльність; б) задовільна політика – недоліки нормативного регулювання компенсуються якісною правореалізаційною діяльністю; в) неефективна політика – якісна нормативна база, але неякісна правореалізаційна діяльність або ж неякісні обидва види діяльності;

– запропоновано розмежовувати джерела політики у сфері протидії злочинності (у яких вона має вияв та нормативне закріплення) та джерела інформації про політику (сучасну, перспективну, бажану тощо) у сфері протидії злочинності (до яких належать наукові публікації, виступи керівників держави, судових та правоохоронних органів у ЗМІ тощо);

– доведено, що визначення засад державної політики у сфері протидії злочинності у різного виду концепціях, програмах тощо, з огляду на їх декларативний характер, є неприйнятним. Такі акти, як засвідчує міжнародна практика, мають позитивний результат на місцевому рівні. Натомість на загальнодержавному рівні необхідним є прийняття відповідного закону «Про основи державної політики щодо протидії злочинності», в якому слід закріпити принципи, мету, основні напрями реалізації такого виду державної політики і, насамперед, чіткі функції державних суб'єктів та учасників політики у сфері протидії злочинності тощо. Поряд із прийняттям такого закону необхідне

внесення відповідних змін та доповнень до Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р. № 2411-VI;

удосконалено:

– підходи до тлумачення поняття політики у сфері протидії злочинності, у якому пропонується відображати всі ознаки, які, на думку автора, є істотними та необхідними для визначення зазначеного виду державної діяльності. Під цим поняттям, зокрема, пропонується розуміти вид правової політики, цілеспрямовану стратегічну діяльність Української держави, яка полягає в комплексному виробленні та реалізації способів, форм, методів та правових засобів впливу на злочинність шляхом вдосконалення та використання кримінального, кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, а також розробки й реалізації заходів, спрямованих на виявлення і припинення кримінальних правопорушень та запобігання їм;

– наукове визначення мети політики у сфері протидії злочинності. Запропоновано розширене її трактування як сукупності таких основних цілей цієї діяльності: забезпечення максимального рівня захисту прав, свобод та інтересів особи, суспільства та держави від злочинних посягань; досягнення належного рівня правопорядку та законності в державі; забезпечення невідворотності відповідальності за вчинення злочину; додержання міжнародних стандартів у процесі розслідування злочинів та виконання покарань; мінімізація рівня злочинності у державі та її негативних наслідків;

– розуміння концептуальних завдань політики у сфері протидії злочинності. З огляду на авторське розуміння суті цієї діяльності та її мети, до основних таких завдань належать: 1) постійне науково обґрунтоване вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності; 2) систематичний пошук та вдосконалення форм, методів та способів профілактичної діяльності, розкриття та розслідування злочинів, виконання покарань та застосування інших заходів кримінально-правового характеру; 3) забезпечення якісного виконання суб'єктами та учасниками політики у сфері протидії злочинності своїх функцій; 4) забезпечення ефективної ресоціалізації осіб, до яких застосовувалась кримінальна відповідальність;

– підходи до розуміння принципів політики у сфері протидії злочинності. Зокрема, доведено, що немає підстав виокремлювати спеціальні принципи, які були б: а) характерними лише для певного виду (підвиду) державної політики; б) вихідними засадами для політики у сфері протидії злочинності загалом (для всіх її елементів: кримінально-правової, кримінальної процесуальної, кримінально-виконавчої, кримінологічної політики тощо). Інакше вони зводитимуться до того, що запропоновані в науці загальні принципи державної політики деталізуватимуться лише за особливістю змісту та метою політики у сфері протидії злочинності;

дістали подальший розвиток:

– положення про розмежування суб'єктів та учасників політики у сфері протидії злочинності. Такими критеріями пропонується вважати їхню роль у

формуванні та реалізації політики у сфері протидії злочинності та можливість впливу на її зміст;

– підходи до розуміння місця та значення оперативно-розшукової діяльності у структурі політики у сфері протидії злочинності. У зв'язку з прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу України та запровадженням інституту негласних слідчих (розшукових) дій доведено слушність підходу до розгляду оперативно-розшукової діяльності як допоміжного елементу кримінальної процесуальної політики;

– наукові позиції щодо основних напрямів наукового і законодавчого забезпечення ефективності політики України у сфері протидії злочинності та шляхів її вдосконалення. Запорукою удосконалення політики у сфері протидії злочинності в Україні вбачається реальне втілення принципу невідворотності відповідальності насамперед суб'єктів її реалізації та досягнення сумлінного виконання суб'єктами політики у сфері протидії злочинності своїх обов'язків.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертаційній роботі теоретичні положення, висновки і пропозиції можуть бути використані:

– у *науково-дослідній діяльності* – задля подальшого дослідження політики у сфері протидії злочинності;

– у *законодавчій діяльності* – під час унесення змін і доповнень до законодавства, що становить основу політики у сфері протидії злочинності;

– у *правозастосовній діяльності* – для узагальнень практики застосування закону про кримінальну відповідальність будь-якого відомчого та інстанційного рівнів;

– у *навчальному процесі* – під час укладення навчальних програм і викладання навчальних дисциплін «Кримінологія», «Кримінальне право України. Загальна частина», «Кримінальне право України. Особлива частина» тощо, а також у процесі підготовки підручників, навчальних посібників, іншої навчальної літератури, яка використовується на юридичних факультетах вищих навчальних закладів.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи оприлюднено на 15 науково-практичних заходах, зокрема: 1) міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» (м. Донецьк, 24 квітня 2009 р.), «Сучасні проблеми правової системи України» (м. Алушта, 29 жовтня – 1 листопада 2009 р.), «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13–14 листопада 2009 р.), «Правова політика Української держави» (м. Івано-Франківськ, 20 лютого 2010 р.), «Політико-правові реформи та становлення громадянського суспільства в Україні» (м. Херсон, 20–21 вересня 2013 р.), «Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року: кримінально-правові та процесуальні аспекти» (м. Львів, 19–20 вересня 2013 р.), «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» (м. Івано-Франківськ, 18–19 грудня 2015 р.);

2) всеукраїнських наукових, науково-практичних, науково-теоретичних конференціях та семінарах: «Політика в сфері боротьби зі злочинністю: актуальні проблеми сьогодення» (м. Івано-Франківськ, 26 лютого 2011 р.), «Політика Української держави у сфері боротьби зі злочинністю» (м. Івано-Франківськ, 17 грудня 2009 р.), «Актуальні проблеми нормативно-правового забезпечення діяльності та професійної підготовки працівників правоохоронних органів» (м. Івано-Франківськ, 15–16 квітня 2011 р.), «Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу» (м. Івано-Франківськ, 6 грудня 2012 р.), «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» (м. Івано-Франківськ, 1–2 березня 2013 р.), «Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні» (м. Львів, 27 вересня 2013 р.); 3) Інтернет-конференціях: «Проблеми реформування кримінальної юстиції: український контекст і міжнародний досвід» (25 лютого – 5 березня 2010 р.), «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» (м. Івано-Франківськ, 13 березня 2014 р.).

Публікації. Основні результати дисертації викладено у 22 публікаціях, із них п'ять – у фахових наукових виданнях України, дві – у наукових періодичних іноземних виданнях, 15 – тези виступів на науково-практичних заходах.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 334 сторінки, із них основний текст – 175 сторінок. Список використаних джерел (255 найменувань) викладено на 28 сторінках, 4 додатки розміщено на 131 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи; відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, а також його науково-методологічну та емпіричну базу; сформульовано основні положення, що виносяться на захист; указано практичне значення одержаних результатів і наведено дані щодо їх апробації.

Розділ 1 «Загальні засади дослідження питань політики України у сфері протидії злочинності» складається із трьох підрозділів та присвячений аналізу джерельної бази дослідження й характеристиці основних підходів щодо вирішення питання політики України у сфері протидії злочинності.

У підрозділі 1.1 «*Стан наукової розробки проблематики політики України у сфері протидії злочинності*» з'ясовано, що, попри доволі значну увагу до наукової розробки проблеми політики у сфері протидії злочинності (ПСПЗ), у сучасній правовій науці досі не досліджено низку теоретичних питань.

По-перше, хоча зацікавленість щодо питання протидії злочинності сягає стародавніх часів, протидія злочинності стала напрямом політики держави і предметом наукових розвідок лише два сторіччя назад, тоді як очевидно, що цей процес має бути не спонтанний, а обґрунтований, керований та контрольований державою.

По-друге, огляд історичних аспектів розробки проблеми ПСПЗ засвідчує, що за дві сотні років опрацювання цієї проблематики науковці досі не виробили чітких підходів щодо співвідношення понять: «політика у сфері протидії злочинності», «політика у сфері боротьби зі злочинністю», «кримінально-правова політика», «кримінальна політика» тощо. Ці терміни вживаються в наукових джерелах часто довільно. Одні використовують їх як синоніми, інші – розмежовують.

По-третє, досі чітко та в повному обсязі не встановлено мету та завдання ПСПЗ, її принципи, джерела та коло суб'єктів. Не розглянуто питань, що стосуються нормативного забезпечення її реалізації, а також не повною мірою оцінено науковий потенціал, як один зі шляхів удосконалення державної ПСПЗ.

По-четверте, не отримало вирішення за цей час і питання розмежування вчення про ПСПЗ та кримінально-правову політику. Встановлено чимало авторів, які їх ототожнюють.

У підрозділі 1.2 «Зміст поняття політики у сфері протидії злочинності» через пізнання суті термінів, на основі аналізу еволюції цієї дефініції, наукових доробок учених та у рамках норм діючого законодавства, запропоновано використовувати поняття «політика України у сфері протидії злочинності». Під цим поняттям, зокрема, необхідно розуміти вид правової політики, цілеспрямовану стратегічну діяльність Української держави, яка полягає в комплексному виробленні та реалізації способів, форм, методів та правових засобів впливу на злочинність шляхом вдосконалення та використання кримінального, кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, а також розробки й реалізації заходів, спрямованих на виявлення і припинення кримінальних правопорушень, а також запобігання їм.

У підрозділі 1.3 «Структура політики України у сфері протидії злочинності» з'ясовано, що структуру ПСПЗ становлять її елементи та рівні. До структурних елементів ПСПЗ належать: кримінально-правова, кримінальна процесуальна, кримінально-виконавча та кримінологічна політика. Констатовано, що у зв'язку із прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу України та запровадження інституту негласних слідчих (розшукових) дій ОРД – це допоміжний елемент кримінальної процесуальної політики.

Встановлено рівні ПСПЗ, зокрема: науковий (доктринальний), концептуальний, законодавчий, правореалізаційний, що охоплює правозастосовний і правовиконавчий, та контрольний.

Розділ 2 «Мета, завдання, принципи, суб'єкти та джерела політики України в сфері протидії злочинності» містить чотири підрозділи.

У підрозділі 2.1 «Мета та завдання політики України у сфері протидії злочинності» обґрунтовано недоцільність ставити за мету повну ліквідацію

злочинності. Мотивовано, що метою ПСПЗ є забезпечення максимального рівня захисту прав, свобод та інтересів особи, суспільства та держави від злочинних посягань; досягнення належного рівня правопорядку та законності в державі; забезпечення невідворотності відповідальності за вчинення злочину; забезпечення міжнародних стандартів у процесі розслідування злочинів та виконання покарань; мінімізація рівня злочинності в державі та її негативних наслідків. Окреслена мета ПСПЗ охоплює такі *концептуальні завдання*: 1) постійне науково обгрунтоване вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності; 2) системний пошук та вдосконалення форм, методів та способів профілактичної діяльності, розкриття та розслідування злочинів, виконання покарань та застосування інших заходів кримінально-правового характеру; 3) забезпечення якісного виконання суб'єктами та учасниками політики у сфері протидії злочинності своїх функцій; 4) забезпечення ефективної ресоціалізації осіб, до яких застосовувалась кримінальна відповідальність.

У підрозділі 2.2 «*Принципи політики України у сфері протидії злочинності*» досліджено основні положення (керівні ідеї), що становлять основу протидії злочинності. З'ясовано, що ПСПЗ формують *загальні принципи*, які, своєю чергою, поділяються на *конституційні та загальнополітичні*. Конституційні принципи, зокрема, ґрунтуються на принципах законності, справедливості, демократизму, гуманізму, рівноправності (рівності всіх перед законом), верховенства права (примату прав і свобод людини); загальнополітичні – принципах наукової обґрунтованості, доцільності, системності та узгодженості, наступальності.

Аргументовано, що підстав для виокремлення спеціальних принципів ПСПЗ, які були б: а) характерними лише для певного виду (підвиду) державної політики; б) вихідними засадами для ПСПЗ загалом (для всіх її елементів), немає, оскільки вони зводитимуться до того, що загальні принципи деталізуються лише особливістю змісту та мети ПСПЗ.

У підрозділі 2.3 «*Суб'єкти політики України у сфері протидії злочинності*» розвинено і визнано слушною позицію науковців, які розмежовують суб'єктів та учасників ПСПЗ залежно від того, хто формує цю політику, а хто лише діє в її межах.

Обґрунтовано, що реалізацію державної політики з протидії злочинності в Україні здійснюють відповідно до своєї компетенції:

1) *суб'єкти*, які безпосередньо її формують: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

2) *учасники*, які діють у межах кримінально-правової охорони і регулювання: органи кримінальної юстиції (правоохоронні органи), суди загальної юрисдикції, центральні та місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, наукові (науково-дослідні) установи, організації та лабораторії, громадяни та їх об'єднання.

У підрозділі 2.4 «Джерела політики України у сфері протидії злочинності» з'ясовано, що систему джерел ПСПЗ становлять: Конституція України як основа всієї внутрішньої та зовнішньої політики держави та всього національного законодавства; закони України; укази та розпорядження Президента України; постанови Верховної Ради України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; рішення Конституційного Суду України; постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду кримінальних та цивільних справ; міжнародні договори, ратифіковані Україною, та національний менталітет.

Доведено, що наукові публікації, виступи керівників держави, судових та правоохоронних органів у ЗМІ тощо можуть бути джерелами інформації про ПСПЗ.

Розділ 3 «Сучасний стан та шляхи вдосконалення політики України у сфері протидії злочинності» охоплює три підрозділи.

У підрозділі 3.1 «Наукове забезпечення політики України у сфері протидії злочинності» здійснено аналіз авторефератів дисертацій, захищених із проблематики кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права після 2001 року, що містяться у повнотекстовому вигляді в електронному каталозі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Узагальнення наукових пропозицій кандидатів на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук щодо вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності засвідчили, що вони стосуються: 1) уточнення назви розділу та всіх статей, що до нього входять; 2) текстуального уточнення чинних кримінально-правових норм; 3) включення до чинного КК України нових розділів; 4) виключення із КК України низки статей; 5) певних законів України, створення відповідних служб, а також прийняття нових відповідних законів, унесення змін і доповнень до вже чинних.

За результатами дослідження авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, встановлено: 1) кандидати, як і доктори наук, не лише пропонували внесення уточнень чи доповнень до КК України, а й виключення статей із нього; 2) за винятком розділу 14¹ Загальної частини КК України, положення всіх інших розділів було піддано аналізу; 3) своє бачення щодо вдосконалення положень запропоновано стосовно статей кожного з розділів КК України.

Конкретні пропозиції щодо вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства наводили, зокрема: Л. О. Мостепанюк, Ю. В. Шинкарьов, С. І. Халимон, Т. О. Гончар, О. В. Романенко, Ю. В. Орел, Є. В. Бодюл, Ю. А. Чеботарьова, Б. М. Телефонко, В. П. Козирєва, С. В. Царюк, І. І. Митрофанов.

Водночас пропозиції, викладені в авторефератах кримінологічних досліджень, на жаль, характеризуються високим рівнем абстрактності та зазвичай є неконкретизованими.

Зроблено висновок, що, очевидно, не всі наукові пропозиції мають безапеляційний характер, проте вважається, що Україна має належний потенціал

для наукового забезпечення ПСПЗ, однак законодавець не завжди дослухається до науки.

У підрозділі 3.2 «Міжнародний досвід нормативного забезпечення політики у сфері протидії злочинності» проаналізовано досвід нормативного забезпечення ПСПЗ Італії, Франції, ФРН, Великої Британії, США, РФ, Республіки Казахстан, Республіки Білорусь. Встановлено, що більшість країн питання політики протидії злочинності вирішує шляхом реалізації концепцій, програм, моделей запобігання відповідному напрямку злочинності і на державному, і на місцевому рівнях із активним залученням до такої діяльності громадськості (Італія, ФРН, Франція, Велика Британія, РФ). Особливо слід зауважити на досвіді однієї із найкриміногенніших держав світу – США, де формування і реалізація програм протидії певному виду злочинності відбувається відповідно до закону, який і є їхньою основою (спочатку створюється закон, а тоді на його основі формуються відповідні державні програми).

-У підрозділі 3.3 «Нормативне забезпечення реалізації політики України у сфері протидії злочинності» на підставі відповідного аналізу встановлено: 1) кримінальне законодавство України потребує подальшого системного вдосконалення; 2) із появою нормативно закріпленого інституту кримінальних проступків вважається за доцільне у межах структури ПСПЗ виокремлювати політику кримінальних проступків як похідного елементу кримінально-правової політики; 3) затверджені на державному рівні програми чи концепції протидії злочинності за часів незалежності України не сприяли істотному поліпшенню, оскільки були декларативного характеру, а відтак не мають реального впливу на стан протидії злочинності.

Обґрунтовано доцільність визначення державної політики у сфері протидії злочинності України в межах прийнятого на державному рівні Закону України «Про основи державної політики щодо протидії злочинності».

ВИСНОВКИ

Виконане дослідження дає змогу констатувати, що, попри значну кількість розробок із цієї проблематики, вирішення багатьох теоретичних питань політики у сфері протидії злочинності не було одностайним. Окреслена тематика і надалі є актуальною для кримінально-правової доктрини. Відтак дисертація – це комплексне монографічне дослідження досі невирішених, стосовно яких немає одностайності в науці та правозастосовній практиці та таких, що виникли у зв'язку зі змінами в законодавстві, питань.

Отже, за результатами дослідження отримано та сформульовано такі основні висновки:

1. Під час з'ясування ступеня розробки питань ПСПЗ у наукових джерелах констатовано, що, незважаючи на доволі значну увагу до наукової розробки проблеми ПСПЗ, в науковій літературі досі є низка дискусійних, а також таких, які не отримали наукового вирішення, питань стосовно розуміння

Формат: Список

Формат: Список

сутності ПСПЗ та пошуку шляхів її ефективного втілення в життя. Наукова дискусія сьогодні триває щодо назви цього виду політики держави, її змісту та обсягу, форм та засобів тощо.

2.2. Зміст поняття ПСПЗ пропонується визначити з урахуванням її істотних ознак. Відтак ПСПЗ – це вид правової політики держави, цілеспрямована стратегічна діяльність Української держави, яка полягає в комплексному виробленні та реалізації способів, форм, методів та правових засобів впливу на злочинність шляхом вдосконалення та використання кримінального, кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, а також розробки й реалізації заходів, спрямованих на виявлення і припинення кримінальних правопорушень, а також запобігання їм.

3. Досліджуючи політику України у сфері протидії злочинності, зроблено висновок, що її структура формується за допомогою елементів та рівнів. Зокрема, до елементів слід відносити: кримінально-правову; кримінальну процесуальну, що охоплює ОРД; кримінально-виконавчу та кримінологічну політику; до рівнів: науковий (доктринальний), концептуальний, законодавчий, правореалізаційний (правозастосовний і правовиконавчий) та контрольний.

4. У структурі ПСПЗ у межах характеристики її рівнів визначальним є правореалізаційний рівень, хоча він є тісно взаємопов'язаним і взаємодоповнюваним із законодавчим. Науковий, концептуальний та контрольний, своєю чергою, виконують забезпечувальну роль. З урахуванням цього пропонується виокремлювати три основні моделі оцінки ефективності ПСПЗ: а) ефективна політика – якісна нормативна база та якісна правореалізаційна діяльність; б) задовільна політика – недоліки нормативного регулювання компенсуються якісною правореалізаційною діяльністю; в) неефективна політика – якісна нормативна база, але неякісна правореалізаційна діяльність або ж неякісні обидва види діяльності. Інші класифікації позбавлені істотного практичного значення, хоча і можуть існувати.

5. Мета ПСПЗ полягає у забезпеченні максимального рівня захисту прав, свобод та інтересів особи, суспільства та держави від злочинних посягань, досягненні належного рівня правопорядку та законності в державі, забезпеченні невідворотності відповідальності за вчинення злочину; додержанні міжнародних стандартів у процесі розслідування злочинів та виконання покарань; мінімізації рівня злочинності в державі та її негативних наслідків. На основі мети формуються концептуальні завдання ПСПЗ: 1) постійне науково обґрунтоване вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності; 2) системний пошук та вдосконалення форм, методів та способів профілактичної діяльності, розкриття та розслідування злочинів, виконання покарань та застосування інших заходів кримінально-правового характеру; 3) забезпечення якісного виконання суб'єктами та учасниками політики у сфері протидії злочинності своїх функцій; 4) забезпечення ефективної ресоціалізації осіб, до яких застосовувалась кримінальна відповідальність.

Безперечно, кожне із цих завдань може бути більш конкретизоване, але очевидно, що повна деталізація кожного з них за будь-яким критерієм перетворить перелік завдань ПСПЗ у невичерпний.

6. Обґрунтовано, що основу ПСПЗ становлять такі загальні принципи політики та правової діяльності в державі: конституційні – законності; справедливості; демократизму; гуманізму; рівноправності (рівності всіх перед законом); верховенства права (примату прав і свобод людини); загальнополітичні – наукової обґрунтованості; доцільності; системності та узгодженості; наступальності. Водночас зроблено висновок, що підстав виокремлювати спеціальні принципи немає, оскільки вони зводитимуться до того, що наведені загальні принципи вирізнятимуться лише особливістю змісту та мети ПСПЗ.

7. З урахуванням чинного законодавства, світового досвіду та власних міркувань наукова позиція щодо вирішення питання суб'єктів ПСПЗ зводиться до того, що реалізацію державної політики з протидії злочинності в Україні здійснюють відповідно до своєї компетенції: 1) суб'єкти, які безпосередньо її формують: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, Конституційний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Верховний Суд України; 2) учасники, які діють у межах кримінально-правової охорони і регулювання: органи кримінальної юстиції (правоохоронні органи), суди загальної юрисдикції, центральні та місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, наукові (науково-дослідні) установи, організації та лабораторії, громадяни та їх об'єднання. Очевидно, що вони виконують різну роль у формуванні та реалізації ПСПЗ, але так чи інакше впливають на її зміст.

8. Систему джерел ПСПЗ формують: Конституція України, закони України; укази та розпорядження Президента України; постанови Верховної Ради України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України; рішення Конституційного Суду України; постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду кримінальних та цивільних справ; міжнародні договори, ратифіковані Україною, та національний менталітет. Поряд із джерелами ПСПЗ виокремлюють джерела інформації про ПСПЗ, до яких належать: наукові публікації, виступи керівників держави, судових та правоохоронних органів у ЗМІ тощо.

9. Сучасний стан реалізації політики України у сфері протидії злочинності та шляхи підвищення її ефективності характеризуються такими аспектами:

– питання вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності, зокрема кримінального, перебуває в сфері постійної уваги українських учених, які мають належний потенціал для наукового забезпечення ПСПЗ. Попри це, що законодавець не завжди дослухається до науки;

– доведено, що визначення засад державної політики у сфері протидії злочинності у різного виду концепціях, програмах тощо, з огляду на їх декларативний характер, є неприйнятним. Такі акти, як засвідчує міжнародна практика, мають позитивний результат на місцевому рівні. Натомість на загальнодержавному рівні необхідним є прийняття відповідного закону «Про основи державної політики щодо протидії злочинності», в якому слід закріпити принципи, мету, основні напрями реалізації такого виду державної політики і, насамперед, чіткі функції державних суб'єктів та учасників політики у сфері протидії злочинності тощо. Водночас необхідно внести відповідні зміни та доповнення до Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р. № 2411-VI.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кос О. Д. Місце та роль оперативно-розшукової діяльності в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: збірник наукових статей. – 2009. – Випуск XXI. – С. 187–190.
2. Кос О. Д. Напрямки кримінально-правової політики у боротьбі зі злочинністю / О. Д. Кос // Право і суспільство. – 2009. – № 4. – С. 98–100.
3. Кос О. Д. Завдання та роль політики України у сфері боротьби зі злочинністю, як напрямку діяльності держави / О. Д. Кос // Право і суспільство. – 2009. – № 5. – С. 100–102.
4. Максимів О. Д. Джерела політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Правова держава. – 2012. – № 14. – С. 127–132.
5. Максимів О. Д. Історико-правовий аналіз розвитку політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013. – № 2 (2). – С. 275–282.
6. Максимів О. Д. Современные тенденции развития политики Украины в сфере борьбы с преступностью // О. Д. Максимів // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2013. – № 08 (55) август. – С. 210–213.
7. Максимів О. Д. Субъекты политики Украины в сфере борьбы с преступностью / О. Д. Максимів // *Leges si viata*. – 2014. – №. 9/2 (273). – С. 80–83.
8. Кос О. Д. Оперативно-розшукова діяльність як складова політики у сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Актуальні проблеми кримінального права та кримінології: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 24 квітня 2009 р.) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: Норд Компютер, 2009. – С. 215–218.
9. Кос О. Д. Кримінологічна політика як один із складових елементів політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Сучасні проблеми

правової системи України: зб. наук. праць / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко, Ю. Л. Бошицький, С. В. Бобровник, О. В. Чернецька, О. М. Мацегорін, А. С. Мацко, З. А. Тростюк, С. І. Юшина. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2009. – С. 437–439.

10. Кос О. Д. Принципи політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13–14 листопада 2009 р.): у 4-х ч. – Частина четверта: «Кримінальне право. Кримінологія. Кримінально-виконавче право. Кримінальний процес. Криміналістика. Судова експертиза». – Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2009. – С. 45–47.

11. Кос О. Д. Поняття політики у сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Політика Української держави у сфері боротьби зі злочинністю: зб. матер. Всеукр. наук.-теор. семінару (м. Івано-Франківськ, 17 грудня 2009 р.). – Івано-Франківськ: ПЮІ ЛьвДУВС, 2009. – С. 87–91.

12. Кос О. Д. Місце та роль кримінального проступку в структурі політики Української держави в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Правова політика Української держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (19–20 лютого 2010 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. – Т. 2. – С. 236–238.

13. Кос О. Д. Кримінальні проступки як структурний елемент політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Кос // Проблеми реформування кримінальної юстиції: український контекст і міжнародний досвід: Міжнародна наукова Інтернет-конференція 25 лютого – 5 березня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.jurlugansk/ucoz.org/downloads/problemi_reformuvannya_kriminal_noyi_yustitsiyi_ukrayins_kiy.pdf

14. Максимів (Кос) О. Д. Основні начала кримінологічної (профілактичної) політики України / О. Д. Максимів (Кос) // Політика в сфері боротьби зі злочинністю: актуальні проблеми сьогодення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (26 лютого 2011 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2011. – С. 145–147.

15. Максимів (Кос) О. Д. Деякі аспекти кримінально-процесуальної політики / О. Д. Максимів (Кос) // Актуальні проблеми нормативно-правового забезпечення діяльності та професійної підготовки працівників правоохоронних органів (м. Івано-Франківськ, 15–16 квітня 2011 р.). – Частина I. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2011. – С. 161–162.

16. Максимів О. Д. Деякі питання нормативно-декларативного забезпечення кримінологічної (профілактичної) політики України / О. Д. Максимів // Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу: матеріали наукового семінару (м. Івано-Франківськ, 6 грудня 2012 р.). / ред. кол.: О. В. Острогляд (голов. ред.) та ін. – Івано-Франківськ, 2012. – С. 19–22.

17. Максимів О. Д. До питання загальнополітичних принципів політики України в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Політика в сфері боротьби зі злочинністю: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 1–2 березня 2013 р.). – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. – С. 178–181.

18. Максимів О. Д. До питання визначення завдань політики України у сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Політико-правові реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 20–21 вересня 2013 р.). – Гельветика, 2013. – С. 147–150.

19. Максимів О. Д. Сучасні тенденції розвитку політики в сфері боротьби зі злочинністю у зв'язку з набранням чинності Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року / О. Д. Максимів // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 вересня 2013 р.). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С. 477–481.

20. Максимів О. Д. Деякі аспекти розвитку політики в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: тези доповідей та повідомлень учасників звітної наукової конференції ад'юнктів, аспірантів та здобувачів (27 вересня 2013 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – С. 124–128.

21. Максимів О. Д. Щодо визначення завдань політики України в сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Політика в сфері боротьби зі злочинністю: Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція (25 лютого – 2 березня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law-dep.ru.if.ua/conference2014/>

22. Максимів О. Д. Щодо наукового визначення кола суб'єктів політики у сфері боротьби зі злочинністю / О. Д. Максимів // Політика в сфері боротьби зі злочинністю: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 18–19 грудня 2015 р.). – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. – С. 125–128.

АНОТАЦІЯ

Максимів О. Д. Теоретичні засади політики України у сфері протидії злочинності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. – Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, Львів, 2016.

Дисертація є комплексним науковим дослідженням теоретичних засад політики України у сфері протидії злочинності.

У роботі визначено поняття ПСПЗ, проаналізовано ознаки, що їй притаманні, досліджено історію її становлення і розвитку. Особливу увагу приділено структурі ПСПЗ, зокрема її елементам та рівням. Досліджено суб'єкти та учасники ПСПЗ, принципи, а також джерела, мету та завдання. Розкрито зміст цих понять.

Вивчено міжнародний досвід нормативного забезпечення політики у сфері протидії злочинності. Проаналізовано наукове та нормативне забезпечення ПСПЗ в Україні. Відтак встановлено, що питанню вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності, зокрема кримінального, постійно приділяється увага українських учених, які мають належний потенціал для наукового забезпечення ПСПЗ.

У роботі висвітлено позицію, що визначення засад державної політики у сфері протидії злочинності у різного виду концепціях, програмах тощо, з огляду на їх декларативний характер, є неприйнятним. Такі акти, як засвідчує міжнародна практика, мають позитивний результат на місцевому рівні. Натомість на загальнодержавному рівні необхідним є прийняття відповідного закону.

Розроблено пропозиції щодо удосконалення законодавства України у сфері протидії злочинності.

Ключові слова: теоретичні засади, державна політика, політика у сфері протидії злочинності, законодавчий процес, наукове забезпечення політики у сфері протидії злочинності, принципи політики у сфері протидії злочинності, завдання політики у сфері протидії злочинності, мета політики у сфері протидії злочинності, суб'єкти політики у сфері протидії злочинності.

АННОТАЦІЯ

Максымив О. Д. Теоретические основы политики Украины в сфере противодействия преступности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Львовский государственный университет внутренних дел МВД Украины, Львов, 2016.

Диссертация является комплексным научным исследованием теоретических основ политики Украины в сфере противодействия преступности.

В работе определено понятие ПСПП, проанализированы ей присущие признаки, исследовано историю ее становления и развития. Особенное внимание уделено структуре ПСПП, в частности ее элементам и уровням. Исследовано субъекты и участники ПСПП, принципы, а также источники, цели и задание. Раскрыто содержание этих понятий.

Установлено, что структуру ПСПП составляют: уголовно-правовая, уголовная процессуальная, уголовно-исполнительная и криминологическая политика. Констатировано, что в связи с принятием действующего Уголовного процессуального кодекса Украины и введением института негласных следственных (розыскных) действий ОРД является вспомогательным элементом уголовной процессуальной политики. Выделены следующие уровни ПСПП – научный (доктринальный), концептуальный, законодательный, правореализационный, что включает в себя правоприменительный, правоисполнительный и контрольный.

В зависимости от того, кто формирует ПСПП, а кто только участвует в ее формировании, выделено субъектов и участников ПСПП.

Исследованы принципы ПСПП. Выяснено, что ПСПП формируют общие принципы, которые, в свою очередь, подразделяются на конституционные и общеполитические. Аргументировано, что оснований для выделения специальных принципов ПСПП нет, так как они будут сводиться к тому, что общие принципы будут отличаться лишь особенностью содержания и цели ПСПП.

При исследовании источников ПСПП установлена необходимость выделения источников информации о ПСПП, к которым относятся научные публикации, выступления руководителей государства, судебных и правоохранительных органов в СМИ и тому подобное.

Установлено, что целью ПСПП является обеспечение максимального уровня защиты прав, свобод и интересов личности, общества и государства от преступных посягательств; достижение надлежащего уровня правопорядка и законности в государстве; обеспечение неотвратимости ответственности за совершение преступления; обеспечение международных стандартов в процессе расследования преступлений и исполнения наказаний; минимизация уровня преступности в государстве и ее негативных последствий.

Исходя из цели ПСПП, определены ее концептуальные задачи: 1) постоянное научно обоснованное совершенствование законодательства в сфере противодействия преступности; 2) системный поиск и совершенствование форм, методов и способов профилактической деятельности, раскрытия и расследования преступлений, исполнения наказаний и применения иных мер уголовно-правового характера; 3) обеспечение качественного выполнения субъектами и участниками политики в сфере противодействия преступности своих функций; 4) обеспечение эффективной ресоциализации лиц, к которым применялась уголовная ответственность.

Изучен международный опыт нормативного обеспечения политики в сфере противодействия преступности. Проанализировано научное и нормативное обеспечение ПСПП в Украине. Следовательно установлено, что вопрос совершенствования законодательства в сфере противодействия преступности, в первую очередь уголовного, находится в сфере постоянного внимания

украинских ученых, которые имеют надлежащий потенциал для научного обеспечения ПСПП.

В работе отражена позиция, согласно которой определение основ государственной политики в сфере противодействия преступности у разного вида концепциях, программах и тому подобное, учитывая их декларативный характер, является неприемлемым. Такие акты, как удостоверяет международная практика, имеют положительный результат на местном уровне. В то же время на общегосударственном уровне необходимым является принятие соответствующего закона.

Разработанные предложения относительно усовершенствования законодательства Украины в сфере противодействия преступности.

Ключевые слова: теоретические принципы, государственная политика, политика в сфере противодействия преступности, законодательный процесс, научное обеспечение политики в сфере противодействия преступности, принципы политики в сфере противодействия преступности, задачи политики в сфере противодействия преступности, цель политики в сфере противодействия преступности, субъекты политики в сфере противодействия преступности.

ANNOTATION

Maksymiv O. D. Theoretical basis of the policy of Ukraine in the sphere of counteraction crimes. – Manuscript rights reserved.

Thesis on scientific degree of Candidate of Legal Sciences on speciality 12.00.08 – Criminal Law and Criminology; Criminal-Executive Law. – Lviv State University of Internal Affairs of the MIA of Ukraine, Lviv, 2016.

This dissertation is the complex scientific research regarding of theoretical basis of policy of Ukraine in the sphere of counteraction crimes.

The dissertation defines the notion of a policy in the sphere of counteraction crimes, analysis the signs that her peculiar, investigated the history of its formation and development. The special attention is spared to the structure of policy in the sphere of counteraction crimes, in particular to her elements and levels. Investigated subjects and participants, principles, and also sources, purpose, and tasks. Maintenance of these notions is exposed.

International experience of the normative providing of policy in the sphere of counteraction crimes is studied. The scientific and normative providing of policy in the sphere of counteraction crimes in Ukraine is analysed. It is consequently set that a question of improvement of legislation is in the field of counteraction crimes, and first of all, criminal legislation, is in the sphere of permanent attention of the Ukrainian scientists that have the proper scientific potential for the scientific providing of policy in the sphere of counteraction crimes.

The dissertation clarifies the position regarding the definition of the principles of the state policy in the sphere of counteraction crimes in various types

of concepts, programs, etc. Such acts as international practice shows have a positive result at the local level. Instead, at the national level is necessary the adoption of the proper law.

The worked out suggestions are in relation to the improvement of legislation of Ukraine in the sphere of counteraction crimes.

Key words: theoretical basis, state policy, the policy in the sphere of counteraction crimes, the legislative process, scientific security for the policy in the sphere of combating crime, the policy principles in the sphere of combating crime, the policy challenges in the field of combating crime, the policy objective in the sphere of combating crime, the subjects of policy in the sphere of combating crime.

Підписано до друку 27.07.2016 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 84-16.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.